

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με τη διαμεσολάβηση της αφηγηματικότητας, η λογοτεχνία κατορθώνει να μετατρέψει την εξωτερική εικόνα σε εσωτερική αναπαράσταση -οδηγώντας τον αναγνώστη και την αναγνώστρια να παρατηρήσει ξανά τόσο την εικόνα αυτή όσο και τη δική του/της θέση μέσα της. Χάρη στην αφηγηματικότητα, επίσης, η λογοτεχνία είναι ένας προνομιακός τόπος όπου λαμβάνει χώρα η (δια)πραγμάτευση γεγονότων και έμφυλων ταυτοτήτων αλλά και ένας ισχυρός, ιδιαίτερα επιδέξιος αγωγός για τη μεταβίβασή τους στη συλλογική μνήμη όπου πια εισέρχονται ως αφηγηματικά γεγονότα και κατασκευασμένες -μέσω του λόγου- ταυτότητες. Όλα τα παραπάνω μέσα από τη διαρκή συνάρτησή της με την ιστορική πραγματικότητα, ρευστή και συχνά πρωτεϊκά μεταμορφούμενη αυτή -αλλά και με εξαιρετικά υποκειμενικούς κανόνες πρόσληψης και αναπαράστασής της: ειδικά οι κορυφές της που δεν είναι άλλες από τα πλέον τραυματικά περιστατικά της.

Το βιβλίο πηγάζει ακριβώς από αυτή τη θεώρηση της σχέσης της λογοτεχνίας με την ιστορία επιχειρώντας να «διαβάσει» τα γεγονότα του 1974 στην Κύπρο μέσα από τη μυθοπλασία, με τη χρήση ενός διευρυμένου φακού διπλής εστίασης: αυτής της θεωρίας του τραύματος που υποστηρίζει ότι ένα ριζικά οδυνηρό βίωμα συνιστά αθεράπευτο τραύμα για τη συλλογικότητα που το έχει υποστεί και ταυτοχρόνως αυτής της έμφυλης διάστασης, που υπενθυμίζει ότι καμιά εμπειρία δεν βιώνεται μονοδιάστατα, δηλαδή μόνο με εθνικούς ή κοινωνικοπολιτικούς όρους αλλά απεναντίας εσωτερικεύεται και με ιδιαίτερους όρους από κάθε έμφυλη υποκειμενικότητα. Διασταυρώνοντας τις δύο θεωρίες στο πεδίο της λογοτεχνίας και χρησιμοποιώντας τις ως εργαλεία ερμηνείας των έργων, προσθέτει, επομένως, έναν ακόμα φακό μελέτης του συλλογικού τραύματος διευρύνοντας έτσι το ρεπερτόριο των θυματικών ταυτοτήτων που συνήθως σε ανάλογες έρευνες αποδίδονται μονομερώς (σχεδόν αποκλειστικά με την εθνική τους ιδιότητα).

Αυτή η σύζευξη σε ένα τόσο επίπονο θέμα είναι δύσκολη, έλειπε, ίσως γιατί υπάρχει ακόμα μια αμήχανη σιωπή, ξαφνιάζει όμως ευχάριστα και συμβάλλει στην επιστημονική αλλά και πολιτική συζήτηση που διεξάγεται σχετικά. Η έρευνα της κ. Σελιώτη καλύπτει ένα σημαντικό κενό στη βιβλιογραφία. Ασφαλώς δεν εξαντλείται ένα τόσο σημαντικό και πολυδιάστατο θέμα, αλλά δίνονται εναύσματα για περαιτέρω διάλογο και διερεύνησή του από την οπτική του φύλου.

Οι απεικονίσεις του εθνικού και έμφυλου μαζί τραύματος που διαπιστώνονται είναι εξαιρετικά πολύμορφες και αξιοσημείωτα ενδιαφέρουσες: ποιητικές, πεζογραφικές, αυτοβιογραφικές -όλες σκιαγραφούν ένα πολλαπλά τραυματισμένο τοπίο, ηθικά, πολιτικά, γεωγραφικά, στρατιωτικά, όπου οι ταυτότητες του θύτη και του θύματος απροσδόκητα μερικές φορές ταυτίζονται θολώνοντας την εικόνα, με βαθείς

ασυνέχειες που αφορούν τη θέαση του τόπου, τη λειτουργία της μνήμης, του χρόνου και του χώρου και άλλες σχετικές πτυχές.

Η συμπερίληψη και της ελλαδικής λογοτεχνίας υποσημειώνει κάτι που το κοινό της δεν θυμάται συχνά, ότι το τραύμα δεν αφορούσε και δεν αφορά μόνο την απόμακρη Κύπρο αλλά και την ίδια την Ελλάδα. Η επιλογή, επίσης, να ανιχνευθεί η αφήγησή του σε δύο φάσεις, πρώτα όταν καταφέρεται το πλήγμα, το 1974, και έπειτα κατά την αναβίωσή του το 2003 με το άνοιγμα των οδοφραγμάτων, δίνει δυναμικό χαρακτήρα σ' αυτή την έρευνα υπενθυμίζοντας ότι ιστορική μνήμη και ιστορικά γεγονότα βρίσκονται σε μια αλληλουχία διαρκούς αλληλεπίδρασης που καθιστά την αφήγησή τους ένα πολλαπλό και εξελισσόμενο αφηγηματικό γεγονός.

Αλλά και η έμφυλη διάσταση εμπλουτίζει τη μελέτη του εν λόγω τραύματος, επιβεβαιώνοντας σ' αυτή την περίπτωση μέσα από τη στάση του λογοτεχνικού κειμένου απέναντι στο ζήτημα του έμφυλου ρόλου, ότι αυτό αν και ταρακουνάει συθέμελα τα ερείσματα επί των οποίων θεμελιώνεται το αξιακό και κοινωνικό σύστημα της πληγείσας συλλογικότητας, αφήνει εντούτοις άθικτο το έμφυλο. Επιβεβαιώνει, επίσης, ότι είτε στο συμβολικό πεδίο της ποίησης είτε στο πιο ρεαλιστικό της πεζογραφίας, κάθε φύλο, πέρα από τους κοινούς, βιώνει πράγματι και με διαφορετικούς τρόπους το συλλογικό τραύμα, γι' αυτό και η λογοτεχνία το αναπαριστά, ακόμα και χωρίς πρόθεση, πάντοτε και έμφυλα.

Δήμητρα Κογκίδου